

Feng Shui en de Stad

NAAR EEN GEZONDMAKENDE RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJK ONTWERP

Feng Shui is de Chinese leer die gaat over het scheppen van harmonie in de woonomgeving.

In Nederland is Feng Shui vooral bekend als vorm van binnenhuisarchitectuur. Dat is jammer, want Feng Shui is veel meer. In het oude China waar het ontstond werd Feng Shui hoofdzakelijk toegepast om te bepalen wat de meest gunstige plaats was om een stad te bouwen en hoe die stad eruit zou moeten zien.

Als zodanig is Feng Shui in de eerste plaats een vorm van Ruimtelijke Ordening. Feng Shui wordt ook toegepast als principe voor het bouwen van een huis en kan ook gebruikt worden om een huis in te richten. Echter deze micro Feng Shui is ondergeschikt aan de macro Feng Shui: het toepassen van Feng Shui als principe voor ruimtelijke ordening.

In dit artikel zal ik een inleiding geven over hoe de principes van Feng Shui toegepast kunnen worden in de ruimtelijke ordening. Feng Shui principes kunnen uiteraard ook worden toegepast op woningen. De meest optimale harmonie wordt bereikt als een wijk die is ontworpen met gebruikmaking van Feng Shui principes bestaat uit woningen die zijn ontworpen volgens dezelfde principes.

In Nederland worstelen we al geruime tijd met de inrichting van onze steden en wijken. Moderne architectuur en moderne stedenbouw wordt niet altijd door de bevolking gewaardeerd. Als reactie daarop is er een tendens om terug te grijpen naar de stedenbouw van voorbije tijden. Inmiddels schieten in Nederland wijken met dertiger jaren woningen uit de grond en kunnen we in menig

nieuwbouwwijk Amsterdamse grachtjes aantreffen compleet met nep grachtenpanden.

Ik zie dit als een zwaktebod. Kennelijk weet men als reactie op de kritiek van bewoners niks beters te doen dan terug te grijpen naar principes van voorbije tijden. Wat nodig is, is een eigentijds, mensvriendelijk alternatief. Dus geen geforceerde retro-architectuur, ook niet doorgaan met een stijl

die door bewoners niet wordt gewaardeerd, maar een eigentijds alternatief dat gebaseerd is op duizend jaar oude principes van harmonie en mensvriendelijkheid.

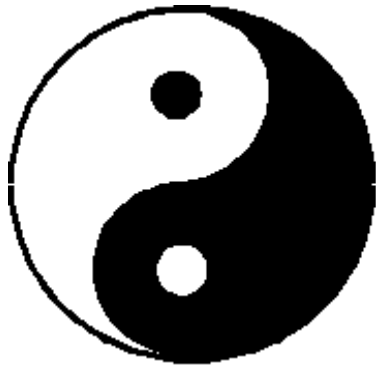
Het centrale principe van Feng Shui is dat een stad in harmonie moet zijn met zijn omgeving en de natuur.

Toepassing van Feng Shui principes leidt tot harmonieuze

stedebouw. Men hoeft geen aanhanger te zijn van Chinese esoterie om de resultaten van Feng Shui te kunnen waarderen. Bovendien is Chinese esoterie niet zo buitenzinnig. Om een idee te krijgen van de achtergrond van de visie waaruit Feng Shui is ontstaan noem ik hieronder een aantal

uitgangspunten van het traditionele Chinese wereldbeeld:

Het universum komt tot stand door een interactie van het actieve (mannelijke) en passieve (vrouwelijke) principe. In het ongedifferentieerde universum van voor de oerknal zijn Yin (vrouwelijk) en mannelijk (Yang) niet gescheiden. De oerknal hield een scheiding in van beide principes waardoor alle differentiatie in de vorm van materie en leven is ontstaan.

Commentaar: Iedereen weet dat al het leven tot stand komt door interactie van het vrouwelijke met het mannelijke. Ditzelfde principe geldt echter voor alles waar het universum uit bestaat. Men ziet het universum als een levend geheel waarin alles ontstaat door het samenspel van Yin en Yang.

We worden omringd door een energieveld. Door inrichting van steden en huizen kunnen we beïnvloeden hoe dit energieveld zich manifesteert. Gebruiken we verkeerde principes dan worden we ziek. Gebruiken we de goede principes dan voelen we ons gezond.

Commentaar: Het bestaan van dit energieveld is aangetoond door vele wetenschappers. Ook de z.g. lege ruimte blijkt volgens recente ontdekkingen vol energie te zijn. Sleutelbegrippen hierin zijn nulpunt veld, kwantum mechanica en donkere materie.

Feng betekent wind en Shui betekent water. Wind verspreidt de energie en water is een bewaarplaats van energie.

Commentaar: Dit zijn simpele natuurkundige principes. Energie verspreidt zich (Feng principe) en wordt bewaard (Shui principe). Bij Feng Shui gaat het erom de verspreiding en ophoping van energie te optimaliseren. Het interessante is dat de moderne natuurkunde steeds meer bewijzen aanlevert voor de principes waarop de Feng Shui is gebaseerd. Oude Chinese wijsheden blijken te berusten op wetenschappelijke principes die de moderne wetenschap recent hebben ontdekt.

Feng Shui kan toegepast worden als principe voor ruimtelijke ordening en als principe om een huis te ontwerpen. Over het tweede is al het nodige geschreven (zie de boeken van Lilian Too bijv.). Het eerste en naar mening belangrijkste principe is onderbelicht.

Hieronder zal ik een weergave geven van de principes welke Feng Shui gebruikt voor ruimtelijke ordening.

Een van de belangrijkste principes is het principe van de vier dieren. Dit wordt gebruikt voor de plaatsing van een stad of een huis.

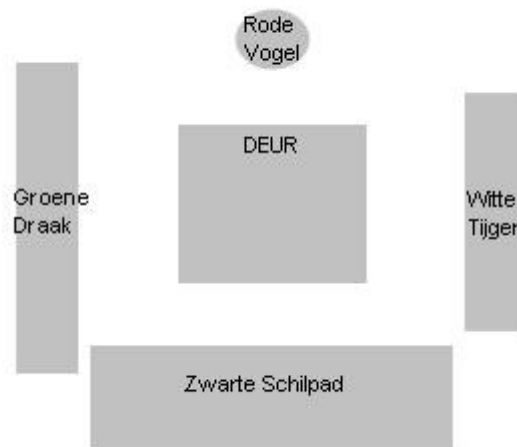
Dit zijn die principes toegepast op een gebouw:

Voor: Rode Vogel (lege ruimte, water, lagere grond)

Achter: Zwarte Schildpad (bomen, hogere grond, hogere panden)

Links: Groene Draak (hogere bebouwing of heuvel)

Rechts: Witte Tijger (lagere bebouwing of heuvel)

Concreet houdt dit in dat bebouwing niet te dicht bij de voorkant van een huis moet staan. Een huis heeft enig uitzicht nodig. Aan de zijkanten dient een gebouw beschermd te worden, door andere bebouwing of groen. Aan de achterkant is beschutting noodzakelijk.

In de stedenbouw leidt dit tot simpele principes als huizen met een voortuin aan niet te smalle wegen en beschutting in de vorm van bomen aan de achterkant. Waterpartijen dienen zich bij voorkeur aan de voorkant te bevinden en niet aan de achterkant van het huis.

In Feng Shui wordt veel aandacht besteed aan het ontstaan van gifpijlen. Gifpijlen in de ruimte verstoren de energie. Ze maken energie agressief en hebben een negatief effect op het welzijn van bewoners. Deze dienen dan ook vermeden te worden.

Voorbeelden van gifpijlen zijn:

Hoeken, uitsteeksels en puntige daken van andere gebouwen die gericht zijn naar een bepaald gebouw.

Lantaarnpaal pal voor ingang van een gebouw

Zendmasten, satellietmasten, elektriciteitsmasten en andere stekelige voorwerpen.

In de praktijk leidt toepassing van dit principe tot een voorkeur voor ronde, vloeiende vormen.

Voorbeelden hiervan zijn het Guggenheim museum in New York en het Paul Getty Centre in Los Angeles.

Een voorbeeld van een discussie over gifpijlen en negatieve energie in de omgeving is de recente discussie over UMTS masten. Op verschillende manieren hebben deze een disharmoniërend effect op de

omgeving. Door deze discussie worden beleidsmakers gedwongen om na te denken over de gevolgen van de plaatsing van allerlei objecten voor de gezondheid van bewoners.

De meeste mensen voelen zich prettiger in een omgeving die gekenmerkt wordt door vloeiende lijnen dan waarin hoekige en spitse vormen de boventoon vormen. Hoekige en spitse vormen hebben iets agressiefs. Vloeiende lijnen in de omgeving geven daarentegen een gevoel van zachtheid en vriendelijkheid.

Rechte paden of wegen naar de ingang van het pand dienen vermeden worden. Door een indirecte toegang krijgt energie de tijd om zich tot rust te komen voordat deze het pand binnenkomt. Energie die recht op de ingang afkomt, is hard en agressief. Als een pand op een kruispunt staat ontvangt het negatieve energie.

In een doodlopende straat stagneert de energie

Als verkeer te snel rijdt wordt de energie agressief.

Bovenstaande principes vormen in feite een uitbreiding van het voorgaande, echter toegepast op de stadsplattegrond. Waar Feng Shui voor pleit is voor een zachte, vriendelijke stadsplattegrond. Over het algemeen hebben bewoners weinig waardering voor een wijkplattegrond die bestaat uit kaarsrechte wegen. Echter ook de onoverzichtelijke spaghetti achtige buurten uit de jaren zeventig waar iedereen de weg kwijt raakt kennen weinig waardering. Feng Shui hecht veel waarde aan overzichtelijkheid.

De beste buurten zijn buurten met wegen die kronkelen als een rustige rivier, zonder dat de plattegrond onoverzichtelijk of verwarrend wordt.

Het pand moet niet aanzienlijk groter of kleiner zijn dan de omgeving

Het moet een regelmatig vorm of dak hebben

Moderne kunstvoorwerpen kunnen gifpijlen veroorzaken.

Gebouw moet stevigheid uitstraling en een goede fundering hebben, dus het moet niet staan op palen.

Feng Shui pleit voor harmonie. Er zijn nogal wat creaties van moderne architecten waarbij die harmonie ontbreekt. Grote gebouwen vlakbij woningen werken intimiderend. Onregelmatige vormen scheppen onrust.

Een voorbeeld van disharmonie zijn de twee torenflats die in Rotterdam naast hotel New York zijn gezet. Als het zou gaan om kleinere gebouwen en als ze bovendien meer naar voren waren geplaatst dan hadden ze de rol van Witte Tijger en Groene Draak (bescherming rechts en links) voor het hotel op zich kunnen nemen. Nu zijn ze te veel naar achteren

geplaatst om die rol te vervullen en bovendien qua omvang in disharmonie met hotel New York.

Overigens heeft Feng Shui niets tegen torenflats. Echter Feng Shui zegt wel dat ze geplaatst moeten worden in een omgeving waarin ze harmoniseren. Een complex torenflats bij elkaar kan vanuit Feng Shui overwegingen prima zijn. Torenflats naast kleinere gebouwen niet. Het probleem zit hem dan ook in de relatie tussen het kleine hotel New York en de twee grote torenflats.

Een aantal moderne architecten maakt er een gewoonte van om gebouwen te scheppen met onlogische vormen, die soms bijna zweven in de lucht (dus geen goede fundering hebben) en die vele hoekige en puntige vormen hebben. Iedere moderne concentratie van kantoren heeft diverse voorbeelden van dergelijke panden. Een goed voorbeeld van een gebouw zonder fundering is het ING gebouw in Amsterdam. Er zijn echter veel meer gebouwen te vinden die geheel of gedeeltelijk op palen staan. Vaak met een parkeerplaats op het grondniveau. Vanuit Feng Shui overwegingen vormt een parkeerplaats op de begane grond, met ronkende en vervuilende auto's, onder een op stelten staand gebouw zo ongeveer de slechts denkbare fundering. Een Feng Shui adviseur zou suggereren om een parkeergarage naast het gebouw neer te zetten. Bij voorkeur met een afscherming tussen die parkeergarage en het gebouw, (bijv. in de vorm van groen).

De paalwoningen in Rotterdam zijn een Feng Shui nachtmerrie: geen goede fundering, overal gifpijlen door de vele hoeken, desoriënterende vormen. De meeste mensen, ook de overgrote meerderheid die nog nooit van Feng Shui heeft gehoord, voelen instinctief aan dat de aanwezigheid van gifpijlen leidt tot negatieve energie. Deze mensen weten niet waarom maar ze voelen zich simpelweg onbehaaglijk in een omgeving die gekenmerkt wordt door moderne

architectuur welke zich niet stoort aan regels van harmonie. Het hanteren van bovenstaande Feng Shui principes heeft tot gevolg dat prettige, mensvriendelijke steden ontstaan: Steden waar mensen zich prettig en behaaglijk in voelen.

De toepassing van kunst in de omgeving is een verhaal apart. In veel steden protesteren mensen tegen de plaatsing van vaak hoekige

kunstvoorwerpen. Deze bewoners zijn van mening dat kunst een bijdrage moet leveren aan harmonie in de woonomgeving in plaats van dat het disharmonie en daarmee spanning toevoegt. Feng Shui steunt hun in die visie.

Geen woningen nabij brandweer, politiepost, kerkhof, ziekenhuis of andere bebouwing met negatieve energie.

Wijk moet schoon zijn, geen zwerfvuil of concentratie van vuilnis. Vuilniscontainers met afval ernaast, zoals in veel steden, werken negatief.

Geen dood of verwaarloosd groen. Groen moet schoonheid en groei uitstralen, geen verval.

Bovenstaande uitgangspunten geven aan dat het nodig is om bijzondere aandacht te besteden aan de inpassing van sommige functies die negatief inwerken op hun omgeving. Deze kunnen het beste op enige

afstand van woningen gecreëerd worden. Een mooie manier om vervuilende functies af te schermen is door middel van groen. Dit groen dient dan echter wel harmonie uit te stralen. Er zijn nogal wat steden waar de plantsoendienst van de gemeente bij voorkeur goedkope prikstruiken in groenstroken plaatst. Deze prikstruiken zijn een typisch voorbeeld van laagwaardig groen dat meer problemen schept dan het oplost. Volgens Feng Shui scheppen prikstruiken disharmonie, onvriendelijkheid en geprikkeldheid. Er gaat weinig warmte en geborgenheid uit van dergelijke beplanting.

In Nederland heeft het schoonhouden van vooral stadswijken niet de eerste prioriteit. Nu is bekend dat vuil vuil aantrekt. Als een wijk eenmaal vervuult is dat de snelste weg naar verval van die wijk. Naar mijn mening wordt het belang van reiniging van de openbare ruimte onderschat. Een algehele sfeer van verloedering wordt vaak ingeluid door vervuiling.

Een wijk die wordt ingericht volgens Feng Shui principes is een ruime, overzichtelijke, vriendelijke wijk. Er is veel groen, snelrijdend verkeer wordt langs de wijk geleid en afgescheiden door middel van ruime groenstroken. Het groen is van hoogwaardige kwaliteit en wordt goed onderhouden. De stad wordt effectief schoongehouden.

In plaats van op een geforceerde manier drempels te plaatsen wordt bestemmingsverkeer afgeremd doordat de straten niet kaarsrecht zijn, maar flauwe bochten hebben.

Feng Shui gaat er vanuit dat het geen zin heeft om eerst een disharmonische situatie te scheppen (rechte wegen) om dan vervolgens met veel kunst en vliegwerk de schade te beperken (aanleg van drempels). Men gaat er vanuit dat men simpelweg harmonie moet creëren. Een zacht meanderende rivier straalt van nature harmonie uit, zo ook zacht kronkelende straten.

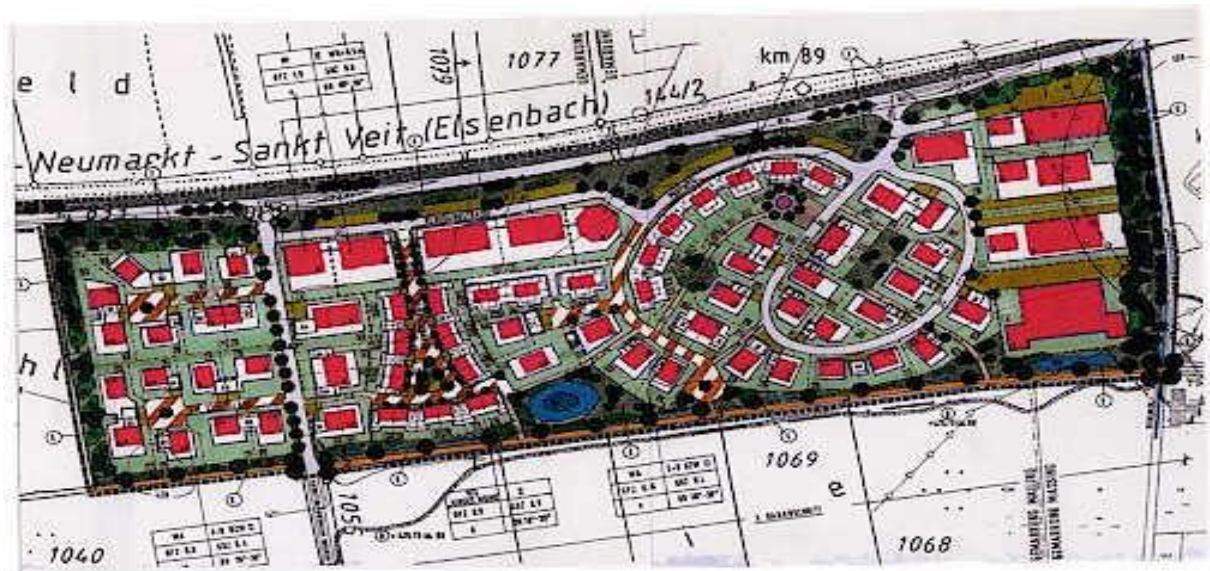
De bebouwing in een dergelijke wijk kenmerkt zich door harmonie. Abrupte overgangen worden vermeden en ronde vormen spelen een belangrijke rol. Kunst in deze wijk staat in het kader van versterking van de harmonie. Het centrale uitgangspunt is dat alles in de wijk een gunstige invloed heeft op het welzijn en de gezondheid van de bewoners.

HET VOORBEELD MASSING

In het Beierse Massing is het eerste grootschalige Feng Shui project van Europa tot stand gekomen. Men had hier een industrieterrein van 77.000 vierkante meter waarvan de kavels op typisch Duitse wijze in vierkante vormen verdeeld waren. Het stratenplan was ook fantasieloos en rechthoekig. Van de 150 grondstukken van dit industrieterrein werden er slechts 3 verkocht.

Na ingrijpen van een Feng Shui expert is het stratenplan drastisch veranderd. In plaats van het rechthoekige stratenplan is een speels stratenplan ontworpen met ronde vormen. Tevens is het aantal grondstukken gereduceerd tot 84.

Na dit nieuwe ontwerp verliep de verkoop van de percelen aanzienlijk beter. Inmiddels is 90% van het aantal grondstukken verkocht. Massing is een laboratorium geworden voor de toepassing van Feng Shui in Europa. Hier verschijnen ook huizen welke gebouwd zijn door architecten welke van Feng Shui gebruik maken en men past Feng Shui toe in de stad als geheel. Door de positieve ervaringen met Feng Shui wordt er nu in Massing een groter industriegebied van 900.000 vierkante meter met behulp van Feng Shui ontwikkeld.

Mede door dit voorbeeld wordt er in Duitsland nu meer van Feng Shui gebruik gemaakt en zijn er meer positieve ervaringen te melden.

Zo ging in de Edeka supermarkt van Weiterstadt (een dorp nabij Darmstadt) de omzet aanzienlijk omhoog na een herinrichting volgens de principes van Feng Shui ondanks de vestiging van 2 concurrenten in de nabije omgeving.

Er werden onder andere rustzones ingericht. Natuurlijk licht kan overal komen. De ingang is volgens Feng Shui principes ruim (het principe van de Ming Tang). Er is veel aandacht besteed aan passende kleuren. Vanwege het succes van deze supermarkt wordt er binnenkort een tweede supermarkt volgens dit concept in de regio Darmstadt gebouwd.

Hoewel eeuwen oud levert Feng Shui een volwaardig alternatief voor architectuur die zich niet houdt aan wat voor regel voor harmonie dan ook en voor retro-architectuur. Het is terecht dat veel mensen zich niet plezierig voelen in veel wijken die gemaakt zijn met gebruikmaking van

moderne, gangbare, principes. Echter in plaats van terug te grijpen naar de zogenaamde goede oude tijd is het wel degelijk mogelijk om gebruik te maken van een modern, eigentijds en mensvriendelijk alternatief. Juist in deze tijd die wordt gekenmerkt door spanningen is het van essentieel belang dat dit alternatief in de praktijk wordt toegepast. Helaas gebeurt dit nog nauwelijks. In het buitenland worden Feng Shui principes vooral toegepast op individuele gebouwen. In Nederland denkt men vaak dat Feng Shui een vorm van binnenhuisarchitectuur is, als men er al van heeft gehoord.

Feng Shui is veel meer omvattend dan ik in het kader van dit korte artikel heb kunnen weergeven. Het is onmogelijk om alle principes te behandelen in een enkel artikel. Mijn enige doel is aan te geven dat toepassing van Feng Shui principes leidt tot een betere stedenbouw. Mijn

vraag is: Welke wethouder of stedenbouwkundig bureau neemt de uitdaging aan en gaat deze principes in de praktijk gebruiken?

Roeland de Looff, Dirah Academie Internationaal, roeland@dirah.nl

Copyright Dirah Academie Internationaal

Het is niet toegestaan om zonder schriftelijke toestemming van Dirah Academie materiaal uit deze site op wat voor manier dan ook te verspreiden.

Het originele artikel is te vinden op onderstaande site.

<http://www.dirah.org/fengshuistad.htm>